

Reactie

Georges Duhaut – Fernand Zeelmaekers

1 De externe inbreng in het politieonderwijs

Wij kunnen ons akkoord verklaren met de stelling dat een externe inbreng in het politieonderwijs nodig is, zowel bij de formulering van de visie op het politieonderwijs, als bij de ontwikkeling en de organisatie van politieopleidingen. Op die manier vergroten wij onze interactie met de samenleving, wordt een loutere “law and order”-aanpak vermeden, wordt plaats gemaakt voor een benadering die door de principes van “community policing” wordt geïnspireerd, kunnen bepaalde concepten, principes en waarden m.b.t. de vermaatschappelijking van de politiefunctie worden uitgediept en dragen wij bij tot meer openheid en transparantie van ons opleidingssysteem, tot een externe en gemeenschappelijke gerichtheid en tot een vorm van proactieve controle op de politie. Van bij de opstart van het opleidingssysteem voor de geïntegreerde politie hebben wij daarom geopteerd voor een samenwerking met diverse interne en externe partners.

Samenwerking biedt vele mogelijkheden, maar vergt ook goede afspraken. Elke vorm van samenwerking dient dan ook steeds te gebeuren op basis van drie belangrijke principes: het behoud van de eigen verantwoordelijkheid, het aanwenden van ieders eigenheid en de wederkerigheid en gelijkwaardigheid. Door maximaal de respectievelijke sterkten en bestaande capaciteiten van elke partner aan te wenden, vermijdt men bovendien te moeten investeren in domeinen waarin anderen reeds belangrijke inspanningen hebben gedaan.

Een zeer belangrijk gegeven bij samenwerking is echter het streven naar het geïntegreerde karakter van alle inspanningen. Zonder die integratie kunnen (goedbedoelde) initiatieven elkaar zelfs (ongewild) tegenwerken. Die integratie krijgt concreet gestalte via het afstemmen of zelfs de integratie van beleid, de coördinatie van inspanningen, het creëren van “win-win”-situaties en de informatie-uitwisseling. De aanpak dient geïntegreerd te gebeuren met alle mogelijke betrokkenen, zowel met interne, als externe partners ¹.

Het is evenwel noodzakelijk te kunnen rekenen op partners die daadwerkelijk met de politieopleiding zijn begaan, hun kennis en vaardigheden willen delen met anderen en op een constructieve manier willen samenwerken aan een verbetering van de kwaliteit van de politieopleidingen.

De overheid heeft duidelijk haar verwachtingen m.b.t. de opleiding van het politiepersoneel geformuleerd ²:

- zij die ervan genieten, de nodige competenties laten verwerven of versterken zodat zij in staat zijn ten volle hun taken en verantwoordelijkheden in de politieorganisatie uit te oefenen;
- aan alle personeelsleden gelijke kansen tot emancipatie binnen de professionele loopbaan verzekeren en de mobiliteit binnen de politiediensten begunstigen;
- zij dient op een professionele manier ontwikkeld te worden, wat onder andere inhoudt dat er een globale, systematische en langetermijnvisie is m.b.t. de

---

¹ Conceptueel kader over de Belgische invulling van het politiemodel Community Policing

² Koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

ontwikkeling van de competenties van het personeel, er constant gezocht wordt naar nieuwe kennis, vaardigheden en evoluties in het raam van het politiewerk, de opleidingsinspanningen door het personeel maximaal gevaloriseerd worden;

- zij behoort niet uitsluitend tot de bevoegdheid van de politiescholen en van de diensten belast met het beheer van de opleiding. Ieder heeft zijn specifieke verantwoordelijkheid (het personeelslid, zijn hiërarchische en functionele chef, de verschillende politieoverheden, ...);
- de competenties worden verworven gedurende zowel leerperiodes in de school, als tijdens de andere opleidingsactiviteiten, in het bijzonder, onder begeleiding van een mentor tijdens de stageperiodes in een operationele eenheid of dienst;
- zij wordt gegeven via een geïntegreerde benadering: het kennen en het begrijpen van de wettelijke en reglementaire beschikkingen, het aanwenden van technieken, het toepassen van tactische principes en modaliteiten, het aannemen van adequate gedragswetenschappelijke en relationele elementen;
- ...

Wat de basisopleiding van de toekomstige inspecteurs, hoofdinspecteurs en commissarissen betreft, heeft zij voor elk kader bepaald welke competenties op het einde van de opleiding dienen bereikt te worden, welke de concrete doelstellingen zijn, welke materies hiervoor aan bod dienen te komen in de opleiding, welke methodologieën dienen aangewend te worden en hoe de evaluatie dient te gebeuren³.

Overeenkomstig de huidige wettelijke bepalingen zijn evenwel enkel de politiescholen die door de Minister van Binnenlandse Zaken of de Minister van Justitie werden erkend of ingericht, gemachtigd opleidingscycli te verstrekken aan het politiepersoneel. Het is de opdracht van deze politiescholen⁴:

- het geheel of een deel van de opleidingscycli te verstrekken overeenkomstig de kwaliteitsstandaarden, de omkaderingsnormen en de pedagogische normen die door de overheid werden bepaald.

In dit raam dienen zij ervoor te zorgen dat zij beschikken over de medewerking van docenten (al dan niet met de hoedanigheid van politieambtenaar), praktijkmonitoren, opleiders en omkaderingspersoneel die over de noodzakelijke theoretische kennis, professionele ervaring en pedagogische bekwaamheden beschikken m.b.t. tot de leerstof die zij moeten onderwijzen of met betrekking tot de omkadering die zij moeten verzekeren. Een pedagogische cel binnen elke politieschool zal daarom pedagogische steun verlenen en waken over de coherentie, coördinatie en naleving van de algemene en bijzondere doelstellingen die zijn vastgelegd voor de betrokken opleiding.

Een kwaliteitsvolle opleiding impliceert onder andere een multidisciplinaire aanpak waarbij wordt samengewerkt met de verschillende verantwoordelijken en personeelsleden van de politiediensten, met de maatschappelijke context en met andere onderwijsinstellingen. Het is aan elke politieschool om te bepalen met welke externe partners zij wil samenwerken op het vlak van de pedagogie en de opleiding.

---

³ Koninklijk besluit van 20 november 2001 betreffende de basisopleidingen van de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten en houdende diverse overgangsbepalingen, alsook het ministerieel besluit van 24 oktober 2002 houdende het algemeen studiereglement betreffende de basisopleidingen van de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten

⁴ Koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

- bij te dragen tot:
  - het realiseren van een adequate, permanente en volledige behoeftenanalyse op alle niveaus;
  - het formuleren van duidelijke en precieze doelstellingen;
  - het toekennen van een centrale en actieve plaats aan de aspirant of cursist;
  - het aanwenden van leermethodes die globaal gericht zijn naar het opdoen van ervaring en het werken in ploegverband;
  - een verloop van de opleidingen met een voldoende permanente omkadering, met respect voor de kwalitatieve normen die identiek zijn voor alle opleidingsentiteiten;
  - de studie en de ontwikkeling van nieuwe onderwijs- en opleidingsinstrumenten of –methodes in het perspectief van het zoeken naar een permanente maximale afstemming tussen de opleiding en de behoeften van de politiediensten.

Tijdens de evaluatie van de basisopleidingen die de directie van de opleiding in 2003 is gestart in samenwerking met de aspiranten, de interne en externe docenten, de opleiders, de mentoren, de pedagogen, de korpschefs en de directeurs van de politiescholen, is gebleken dat nog een aantal verbeteringen zich opdringen m.b.t. het professorenkorps. Zowel bij interne, als externe docenten, ontbreekt soms een duidelijk engagement. Enkele voorbeelden: men komt niet opdagen voor een bepaalde lesopdracht, de te realiseren doelstellingen worden niet gerespecteerd, er is geen overleg en coördinatie met de andere docenten, ... Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de politiescholen hierop toe te zien en, in voorkomend geval, de gepaste maatregelen te nemen.

Gezien de budgettaire beperkingen, dient de externe inbreng op dit ogenblik vaak tot een minimum te worden herleid. Niettemin wensen wij er de aandacht op te vestigen dat de externe inbreng in de huidige opleidingen, zowel kwantitatief, als qua heterogeniteit, niet mag worden onderschat. Wij kunnen echter niet ontkennen dat de inbreng nog steeds in hoofdzaak een interne aangelegenheid is. De docenten van de federale en lokale politie waarop een beroep wordt gedaan, staan echter in de dagdagelijkse praktijk en zijn zich ten volle bewust van de gevoelens en problemen inzake veiligheid en leefbaarheid die in onze samenleving leven. De opstelling van de federale en zonale veiligheidsplannen laten hen niet toe te leven in een maatschappelijk isolement. De keuze van de docenten berust echter bij de politiescholen. Het is aan hen om te bepalen wie de meest geschikte persoon is om de door de overheid geformuleerde doelstellingen te realiseren.

2 De verbetering van de kwaliteit van de politieopleidingen

Voor het verbeteren van de kwaliteit van de opleidingen volstaat niet enkel een externe inbreng. Een kwaliteitsvolle opleiding impliceert in het bijzonder ⁵:

- een globale benadering waarbij een specifieke opleiding in relatie wordt geplaatst tot andere voorafgaande of navolgende opleidingen;

---

⁵ Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de functionaliteiten, de structuur, de pedagogische normen en de kwaliteits- en omkaderingsnormen voor de politiescholen

- een geïntegreerde benadering waarbij de opleiding wordt afgestemd op de operationele noden van de politiediensten, zoals geformuleerd door de diverse overheden, en op de individuele ontwikkelingsbehoeften van het personeel;
- een planmatige aanpak waarbij een opleiding ontwikkeld wordt via een harmonieuze aanpak doorheen een reeks logische en samenhangende fasen;
- het vastleggen van een opleidingsprofiel dat vertaald wordt in algemene en concrete doelstellingen en het samenstellen van een programma dat specifieke doelstellingen, inhouden en lestijden omvat;
- een multidisciplinaire aanpak waarbij samengewerkt wordt met de verschillende verantwoordelijken en personeelsleden van de politiediensten, de maatschappelijke context en met andere onderwijsinstellingen;
- een efficiënte aanpak waarbij enerzijds voldoende en aangepaste middelen inzake personeel, didactisch materiaal en infrastructuur worden voorzien, maar anderzijds een grondige kosten-baten analyse wordt uitgevoerd met het oog op de organisatie van de opleidingen tegen een minimale kost;
- een evaluatie van de cursisten met betrekking tot het bereikte leerresultaat op het einde en enige tijd na de opleiding met betrekking tot de toepassing van het aangeleerde in een werksituatie;
- een evaluatie in hoofde van de organisator van de opleidingen met betrekking tot het globale opleidingsproces.

De politiescholen dienen in samenwerking met de directie van de opleiding te waken over de kwaliteit van de opleidingen die zij organiseren en geven.

Dat de kwaliteit van de politieopleidingen ons niet onberoerd laat, moet blijken uit de inspanningen die de afgelopen maanden in het raam van de basisopleidingen werden geleverd. Een grondige evaluatie werd in samenwerking met onze interne en externe partners doorgevoerd met het oog op het formuleren van voorstellen ter verbetering. Ook de andere beroepsopleidingen (functionele en voortgezette opleidingen) zullen in de toekomst aan een dergelijke evaluatie worden onderworpen.

3 Het centraal beheer van de opleidingen

Eerst en vooral wensen wij te verduidelijken dat de overheid geopteerd heeft voor een model dat centralisatie en decentralisatie combineert.

Zo staat wettelijk bepaald dat ⁶ :

- de Minister van Binnenlandse Zaken of de directeur van de door hem aangewezen dienst, in samenspraak met de politiescholen, verantwoordelijk is voor de vertaling van de verwachtingen in termen van gewenste competenties, alsook de inwerkingstelling van de opleidingspolitiek;
- enkel de politiescholen die door de Minister van Binnenlandse Zaken of de Minister van Justitie werden erkend of ingericht, gemachtigd zijn om opleidingscycli te verstrekken;

---

⁶ Wet van 07 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus - KB van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten - KB van 28 februari 2002 betreffende de terbeschikkingstelling van opleiders van de federale politie in de erkende politiescholen en betreffende de nadere regels voor de toekenning van een financiële tussenkomst voor de organisatie van selectieproeven en van beroepsopleidingen door de erkende politiescholen

- elke politieschool zich moet onderwerpen aan het toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken of de directeur van de door hem aangewezen dienst van de federale politie en daartoe aanvaarden dat, enerzijds, een afgevaardigde van de Minister zitting houdt in de raad van bestuur en dat, anderzijds, een afgevaardigde van de Minister toezicht houdt op de pedagogie in deze politieschool;
- een erkende politieschool voor elke opleiding die zij ofwel in uitvoering van het beheerscontract, ofwel op initiatief, dan wel op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken of de Minister van Justitie concreet organiseert, voorafgaandelijk de goedkeuring van het programma dient te vragen;
- ...

Er zijn voldoende voorbeelden om aan te tonen dat de centrale sturing met veel zin voor soepelheid en overleg wordt uitgeoefend (cfr. organisatie van vergaderingen van het College van Directeuren van de politiescholen, oprichting van werkgroepen inzake bepaalde problematieken met vertegenwoordigers van de politiescholen, organisatie van aparte werkvergaderingen met de respectievelijke politiescholen, onderhouden van veelvuldige telefonische en schriftelijke contacten, ...). Zonder te beweren dat de samenwerking ideaal verloopt, hebben wij toch het gevoel dat de laatste tijd veel vorderingen werden geboekt in dit domein en dat de verstandhouding met de politiescholen hoe langer hoe beter verloopt.

Deze centralisatie is echter niet nieuw. Ook in het opleidingssysteem van de vroegere rijkswacht en gemeentepolitie was er een centrale sturing. Nu, meer dan ooit, is zij nodig om, gelet op het eenvormig statuut van de personeelsleden van de geïntegreerde politie en de wettelijke bepalingen inzake aanwerving, mobiliteit, bevordering, opleiding, ..., de continuïteit, de coördinatie, de eenvormigheid en de ontwikkeling van opleidingen te verzekeren. Daarenboven dient het politiepersoneel degelijk geïnformeerd te worden m.b.t. het opleidingssysteem en de geplande opleidingsinitiatieven, dient gewaakt te worden over een gezonde concurrentie tussen de politiescholen, dienen gemeenschappelijke initiatieven tussen de politiescholen gestimuleerd te worden, dienen de politiescholen aangespoord te worden tot meer overleg met de lokale politiezones en diensten van de federale politie, ...

Centralisatie en decentralisatie hebben echter elk hun voor- en nadelen.

4 Valorisatie van gevolgde opleidingen

Wij volgen met aandacht de uitwerking van de akkoorden van Bologna en zijn ook in dit domein bereid tot een dynamische en opbouwende samenwerking met alle betrokken instanties.

Momenteel gelden, om politieambtenaar te worden, de hiernavolgende diplomaveren⁷:

- om aangeworven te worden in de graad van hoofdinspecteur van politie met bijzondere specialisatie, moet de kandidaat houder zijn van een voor het betrokken ambt vereist diploma of studiegetuigschrift dat tenminste evenwaardig is met die welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 2+ bij de federale Rijksbesturen;

---

⁷ Koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

- om aangeworven te worden in de graad van hoofdinspecteur met specialiteit politieassistent, moet de kandidaat houder zijn van een diploma of studiegetuigschrift in het domein van de sociale wetenschappen, psychologie of criminologie dat tenminste evenwaardig is met die welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 2+ bij de federale Rijksbesturen;
- om aangeworven te worden commissaris van politie, moet de kandidaat houder zijn van een diploma of studiegetuigschrift dat tenminste evenwaardig is met die welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 1 bij de federale Rijksbesturen.

Een bevordering door overgang naar een hoger kader is eveneens voorzien. Evenwel om te worden toegelaten tot de selectieproeven voor overgang naar een hoger kader, moet het personeelslid voldoen aan een aantal voorwaarden op datum van het afsluiten van de inschrijving voor deze selectieproeven.

Actueel is wettelijk bepaald dat de basisopleidingen worden afgesloten met een eindexamen en dat de aspiranten die slagen voor dit eindexamen en geschikt worden bevonden door de jury, een diploma behalen, dat wordt uitgereikt door de betrokken politieschool en gehomologeerd door de Minister van Binnenlandse Zaken⁸:

- het diploma voor de basisopleiding van het basiskader is evenwaardig met de diploma's welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 2 bij de federale rijksbesturen;
- het diploma voor de basisopleiding van het middenkader is evenwaardig met de diploma's welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 2+ bij de federale rijksbesturen;
- het diploma voor de basisopleiding van het officierskader is evenwaardig met de diploma's welke in aanmerking worden genomen voor de aanwerving in de betrekkingen van niveau 1 van de federale rijksbesturen.

Wat de functionele en voortgezette opleidingen betreft, behalen de cursisten die met goed gevolg één van beide cycli hebben gevolgd, een brevet, uitgereikt door de betrokken politieschool en gehomologeerd door de Minister van Binnenlandse Zaken.

Op de website van het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap is de politieopleiding terug te vinden bij de andere opleidingsvormen, meer bepaald de opleidingen tot uniformberoepen. Wat de waarde van het diploma betreft, vinden wij hier als commentaar: "Bij deze opleidingsvormen is de waarde van het diploma soms verschillend van een diploma behaald bij de opleidingen die in het eerste deel (Opleidingen binnen de BaMa-structuur) zijn omschreven "⁹.

In het kader van levenslang leren wordt in Vlaanderen de nodige aandacht besteed aan de certificering van opleidingen. Een actieplan voor een betere coördinatie van de certificering van opleidingen bij VDAB, VIZO, OSP en basiseducatie is in de maak. Volwassenen kunnen ook leerervaringen opdoen en competenties ontwikkelen buiten deze formele opleidingsstelsels, onder andere via concrete

⁸ Wet van 07 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

⁹ Wat na het secundair onderwijs: overzicht van de studiemogelijkheden

werkervaring. In de toekomst moeten ook deze “elders verworven competenties” kunnen gevaloriseerd worden ¹⁰.

Sommigen zijn voorstander om in de politieopleidingen te werken met een creditsysteem, waarbij dus vrijstellingen voor bepaalde modules worden verleend aan personen die bv aan een universiteit reeds een cursus in deze materie hebben gevolgd. Wij zijn weliswaar voorstander voor het valoriseren van bepaalde opleidingen die in of buiten de politiescholen werden gevolgd, maar kunnen ons niet akkoord verklaren met het principe dat iemand die bv de cursus strafrecht aan de universiteit heeft gevolgd, in de basisopleiding een vrijstelling geniet voor de lesuren m.b.t. het strafrecht. Deze opleiding is namelijk modulair en volgens een situationeel leerproces opgebouwd. Zij voorziet per module de realisatie van een aantal concrete doelstellingen. Een politieambtenaar moet niet louter in staat zijn a.d.h.v. feiten de bestanddelen van bv. misdrijven tegen personen die zijn bepaald in het strafwetboek te onderscheiden en de omstandigheden te becommentariëren die de toepassing van de wet wijzigen, maar tevens de misdrijven te situeren in de socio-economische context, de verschillende verwondingen en sporen te herkennen, de slachtoffers te onthalen, de vaststellingen te doen, ...

Tegelijkertijd zijn sommigen voorstander dat studenten aan de politiescholen ook de mogelijkheid moeten krijgen om cursussen aan een hogeschool of universiteit te volgen. Quid de aspiranten van het basiskader (niveau 2)? Quid de financiering? Quid de organisatie?

5 De studiedag

Wij wensen het Centrum voor Politiestudies te feliciteren voor hun initiatief en te bedanken voor het feit dat een vertegenwoordiger van de algemene directie personeel van de federale politie, als één van de verantwoordelijken voor de opleiding van de geïntegreerde politie, heeft mogen deelnemen aan het discussiepanel om zijn standpunt betreffende de externe inbreng in het politieonderwijs te formuleren.

De uiteenzettingen van de diverse sprekers en leden van het discussiepanel werden als zeer interessant en leerrijk ervaren en hebben ons toegelaten ons een beeld te vorm van hun visie betreffende de externe inbreng en de initiatieven die door sommigen in dit raam reeds werden genomen.

Niettemin wensen wij u toch mee te delen dat wij een evenwichtiger debat hadden gewenst. Wij betreuren voornamelijk dat er weinig of geen aandacht werd besteed, laat staan weinig of geen waardering werd getoond voor de initiatieven die door de algemene directie personeel van de federale politie ondertussen reeds werden genomen in het raam van de externe inbreng.

Deze studiedag dient echter te worden beschouwd als een eerste stap naar een multidisciplinaire aanpak van de kwaliteit van het politieonderwijs in België. De algemene directie personeel van de federale politie is bereid haar volledige medewerking te verlenen bij de verdere discussies die in dit raam zullen plaatsvinden en zal ook niet nalaten zelf de nodige initiatieven terzake te nemen. Aangezien niet alleen wij bezig zijn met deze materie, wat is gebleken uit een recent contact met de Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie, is een “constructief” debat noodzakelijk.

---

¹⁰ Onderwijs in Vlaanderen: Een brede kijk op het Vlaamse onderwijslandschap